

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Academia Peccatorvm. Seu Conciones De Tota Parabola Prodigi Euangelici

Qvae Poenitentia Peccatorvm Sev Conciones De Prodigi Evangelici Reditv
Ad Patrem

Bosquier, Philippe

Moguntiae ; Coloniae, 1615

2. Quod homo maximum quid sit, propter similitudinem Dei.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55940](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55940)

sicuti tabula quædam, aut charta totius vniuersi. quidam etiam Abdela Sarracenus interrogatus, quid in hoc mundi amphitheatro, censeret maxime mirabile dixit hominem. Cicero, alicubi eum socium Deorum nominat, cognatum ex eius radice, ex eius familia. Ecce pretium hominis inter homines tam cæcos!

II.

Quod homo magni quid sit propter Dei similitudinem.

Ed scripturæ multo altiori gradu ipsum collocant, creatum enim dicunt ad imaginem & similitudinem Dei, nonnunquam non multum infra angelos, & Deum ipsum deprimunt. *Minuisti eum paulo minus ab Angelis, gloria & honore coronasti eum.* Quia ipsum vident assidentem, coronatum, circumfulum vndique honoribus: aliquando ad Dei nomen ipsum euehit. *Ego dixi, Dij estis, & filij excelsi omnes.* Psal.

Videamus, si placet distinctius, vnde homo adeo sit admirabilis? pater id vel maxime in ipso orationismo, quo Deus vsus est. nunquid creatio eius ab alijs plane est diuersa? cum reliqua crearet, solum dixit Deus, & facta sunt. verbum illud edixit regium, *(fiat.)* Apparere tamen posset Philosopho cuiquam, Deus dicens: *fiat*, mandatum dare Angelis producendi res omnes, excepto homine, quasi declarans eos sufficientes ad minora quædam facienda, nec satis æquum diuinam maiestatem minimis rebus admouere manum, *nam non vacat exiguis rebus adesse Ioui*, nec summi artifices & architecti infima exequuntur: quamuis hoc reuera non acciderit. Solut enim Deus creare potest, ex phrasi tamen & loquendi modo tale quid videretur posse colligi, cum verbum illud, *fiat*, importet quasi quod Vide Greg. Nyss. lib. de opif. hom. cap. 3. Ouid. 21. Trist.

quod vna tantum persona rerum creationi se immiscuerit, nec multum antea expendens, in quem modum ista formaret, negligens quasi ac leuiter curans exiles istas reculas. Verum quando creationi hominis Deus operam dare cœpit, qui totius orbis dominabat imperio, deliberauit ante opus, & (vt ita loquamur) tres illi conueniunt ordines, ac ætate quasi Triumuiratus conuocatur ad consilium. Præter proponit in huncmodum, *faciamus hominem imaginem nostram*. qui dicit, *faciamus*, videturne vobis esse solus? proponit sibi scopum tam arduum, creatur scilicet regem totius orbis, ac cum iam præparatam habens electamque materiam, terram nimirum rubeam, quam ex Damasci campo assumpserat, corpus ex limo formauit. *Ex quouis non fit robore Mercurius*, non ex quolibet ligno telum tale, nec ex qualibet argilla talis testa. Sumpsit insuper selectum modulum ac formam, seipsum nimirum: *Faciamus ad imaginem & similitudinem nostram*. Tandem videns corpus retum, politum, tornatum, inspirauit ei animam, non simul creans vtrumque; sicut in animalibus reliquis vt ostenderet illam animam, non ex terra, aut alia elementaria substantia eductum, ac inde eum transtulit in paradysum terrestrem. Deus bone, quantum operis, à tanto operario, ad vnius hominis formationem!

Virgil. 1.

Æneid.

Ouid. 1.

Meta.

Tanta molis erat humanam condere gentem.

Sanctius his animal, mentisq; capaxius altæ.

Omnia hæc tanti magistri machinatio declarat, quale archetypon habuerit sub manibus, quale opificium. Corpus tam pulchre delineatum tot membris tam pulchre ac tanta harmonia coniunctis, vnum quodque suum habet officium, ac mysterium, vnum quodque suum locum, tam eleganti compositione vt abiectissima etiam membra iusto libro materia dare possint. sed remitto hæc ad Galenum & Lactantium Firmianum, qui librum de *opificio Dei*, aliosque qui hexamera sua his conscripserunt. Hoc curis sufficet ex illis annotasse, quod solum humani co-

Galen. lib.

de usu par.

poris excellentiam docere potest modicus humanæ
 faciei orbiculus, tam in vno quam in altero sexu,
 adeo formosus est, vt nemo nõ suæ formæ amator sit,
 quamplurimi etiam alienæ; testatur id vis, quam pa-
 tumur, vt mutuo amori, qui ad abusum huius formæ
 inuitat resistamus: Et reuera singulare aliquid est,
 quod in exigua vultus humani tabula, tristitias, gau-
 dia, timores, iras hominum scriptas legamus, & cum
 in præcipuis lineamentis conueniant Omnes, nul-
 lus tamen alteri similis sit per omnia. sed veniamus
 ad nobilem illam diuinæ auræ particulam, animam
 dico, cuius ratione Angelis & ipsi Deo, etsi multo
 lempet minores, aliqua tamen ratione compara-
 mur. Angelos autem nonnunquam & superamus.
 Secundum animam aliquam diuinæ essentia habem-
 mus similitudinem, & attributorum proprietatum-
 que eius. Essentiam enim repræsentamus vnã in
 substantia, trinã in personis. nam & anima nostra
 vna est in quolibet, tria tamen in se continet; intel-
 lectum, voluntatem, & memoriã: & sicut à patre
 filius nascitur, sic & voluntas ab intellectu, & sicut à
 patre & filio procedit spiritus Sanctus, sic ex intelle-
 ctu & voluntate surgit memoria. Insuper sicut Pater
 Deus est, & Filius, & Spiritus sanctus; & tamen non
 tres dii sed vnus Deus in tribus personis: sic & intel-
 lectus anima est, & voluntas, & memoria, non ta-
 men tres animæ in vno homine, sed vna anima cum
 tribus potentijs. Ad hæc sicut viuimus, mouemur,
 & sumus in Deo, ac per Deũ, qui vnus & indiuisus v-
 bique est integer, viuificans, mouens, & guber-
 nans: sic & anima nostra vna manens, toto cor-
 pore diffunditur, viuificans, mouens; nec quic-
 quam est tantum in toto corpore quod non imple-
 at, nec quicquam tam exile vbi integra non con-
 tineatur, sic in quolibet membro sicut in toto hæc
 quoad essentiam. Attributa vero Dei nonne etiam
 aliquo modo repræsentamus? tria sumo, quamuis
 in eo plura sint, vt ex ijs similitudinem nostram o-
 stendam. Beatitudinem, Dominium, & omni-
 F poten-

potentiam, Deus summe beatus est. sic & homo ab initio, iuxta statum in quo a Deo creatus est omnibus repletus bonis, quæ durante huius mundi decursu desiderare posset. Quod ut intelligatur notandum, quod Deus creauerit *hominem rectum*, ut loquitur ecclesiasticus. non enim satis erat Deo impliciter puram dedisse naturam, & quæ illuc spectant, sed superaddidit naturæ integritatem quandam perfectionem, qua sine difficultate appetitus pareretur rationi, ut equus freno ac nauis clauo. Ratio autem subiaceret Deo, ut principio primo ac fini ultimo naturali. Quid? necdum his contentus Deus, superaddidit originalem iustitiam, directionem ac subiectionem sub Deo supernaturalem, qua Deo pareretur, ut fini & supernaturali principio. quæ tam pacifice ac suauiter appetitum rationi substerneret, ut si homo peccare non vellet, nunquam hac regulatione ac præsidio excideret. & hoc intelligimus quando hominem dicimus in innocentia creatum, possedisse in illo statu tantam beatitudinem, quantam homo hic posset consequi. si autem conuertamus oculum ad habitaculum eius, Deus bone quam fuisse felix habuisset pro domo paradysum, pro mensa ac nutrimento, sine labore ac sudoribus omnes se obtulissent creaturæ. Nihil fuisset opus multo apparatu, sed continuo quasi parata *solis mensa*, omnibus onusta deliciis, teneris, nouiterque natis, quam inueniri in Æthiopia Pomponius Mela de situ orbis fabulatur. *Est locus* (dicit ille) *apparatus epulis semper refertus. & quia, uolunt, vesci uolentibus licet ἡλίου τράπεζαν* adpellant, & quæ passim adposita sunt, adfirmant in nasci subinde diuinitus. Columbæ iam coctæ iam assæ de cælo decidissent cum cultello sectorio & (ut aiunt) flumina exuberassent lacte & nectare.

Pomp.
Mel. lib. 3.
situ orbis
cap. 10.

Quid. Metam.] *Fruges tellus inarata ferebat
Nec renouatus ager gravidis canebat arstis.*

DE POENITENTIA PRODIGI. 33

*Flumina iam lactis, iam flumina nectaris ibant,
Fluuaq; de viridi stillabant ilice n. ella.*

Quanta cum vitæ voluptas: ideoque, vt Philo re-
fert, vltimo Deus creauit hominem ne ipsum induce-
ret in aulam necdum præparatam, & famentē. *Tauri
mei & altaria occisa sunt, parata omnia, venite ad nuptias,*
dicitur alibi: si ad diuitias & omnem rerum copiam
respiciamus, quæ aut voluptati aut necessitati serui-
ant, *totus mundus diuitiarum*, vbi nihil desit, corpus
sine doloribus sine morbis, sine morte; spiritus sine
cupiditatibus, sine timore, sine suspitione; societas, v-
xor pulchra ac consentanea, *adiutoriū simile sibi*, An-
geli in visibili specie, aliquando ipse Deus. Quid est
Deo in beatitudine esse similem, si non hoc est? Cum
in hac lachrymarum valle ac misero exilio, ita ali-
quando obruamur bonis, vt hinc exire nolimus, nec
mundum paradyso mutare veniamus ad Dominium.
Deus summus omnium Dominus est. Aliquo modo
etiam homo. *Omnia subiecisti sub pedibus eius, oues, &
boves: vniuersas, insuper & pecora campi: volucres cæli &
piscis maris, qui perambulant semitas maris, Præsit pisci-
bus maris & volatilibus cæli, & bestiis, vniuersis terra
omniq; reptili, quod mouetur in terra.* Quamprimum
creatus fuit constitutus est præfectus maris, rex terræ,
præles omnium, prorex mundi, quaquauerfus in
longum ac latum extenditur. Non vt nostri reges
qui pugillum terræ tenent, vere Reguli si intellige-
rent chartacei. Nullum adeo ferum animal quod ip-
si non obediat, ac aduletur. Adam & Eua ludere po-
tissent cum Tigribus, Leonibus, vt vos modo do-
micellæ facitis cum vestris catellis. Possemus & nos
idem hodie, nisi eheu interuenisset peccatum Adæ;
ac recuperare facile nostrum hoc Dominium, si
diligenter laboraremus ac anniteremur, ad primam
cum Dei gratia innocentiam. S. Noster Franciscus
nonne in possessionem restitutus est, & per sancti-
tatis viam bestiis imperauit? Refert Historia ec-
clesiastica Leenam speluncam habitasse S. Ma-
carij tugurio vicinam; quæ in recompensam
F 2 (quod

*Philo lib.
de mun. o-
pif. &
Chryf.*

*Psal. 8.
Genes. 1.*

*Ruff. lib. 11.
hist. Eccl.
cap. 4.*

(quod sanctus catulos ipsius cæcos precibus illuminasset) arietum pelles & vellera de venatu suo, cum magno numero deferebat, quasi in præmium medicationis. & Iohannes Climacus de monacho quodam Stephano narrat, quod adeo ad primum accesserit innocentiam, ieiunijs, lachrymis, orationibus, alijsque virtutibus, quibus se in solitudine exercebat, vt Leopardum (animal aliquoties immitissimum) tanquam scætellum cicuraret. Iam & nos, magnos quantumlibet peccatores, fortissima ac efferatissima etiam animalia, primo statim occurso pauescunt, exterrentur aspectu, quod ex signaculo & caractere illo accidit, quem Deus nobis impressit, quem Antiqui Cabalistsæ Perat lingua Hebraica nominarunt, quo roboratus Adam ac insignitus, sine periculo inter belluas verteretur. ac cum bestia minime tractabiles in hominem insurgant, domat tamen eas mente ac ingenio, finemque suum & scopum attingit, *Ingenium superat vires.* Omnes denique creaturæ ad hominis ministerium deputatæ sunt, summæ, infimæ, mediæ: Ipsi etiam Angeli non tantum Deo, sed & hominibus seruiunt.

Psal. 102.

Omnes sunt administratorii spiritus in ministerium missi propter eos, qui hereditatem capiunt salutis, vel vt eos ducant vt Tobiam, vel vt instituant, legationesq; Dei ad ipsos obeant, facientes verbum illius ad audiendam vocem sermonum eius. Sicut ad B. Virginem, aut ad subsidium, *immittet Angelus Domini in circuitu timentium eum & eripiet eos.* aut vt curam eorum gerant, gestantes vos in vlnis, vt filij eiusdem familiæ fraterculos suos, cauentes ne cadant in ignem, in aquam. *Angelis suis Deus mandauit de se vt custodiant te in omnibus viis tuis: in manibus portabunt te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.*

Psal. 90.

*D. Hieron.
lib. 3. com.
ment. in
Matth.*

Clarius hoc ipsum videre vultis, magna (inquit Hieronymus) magna dignitas animarum, vt vnique habeat ab ortu natiuitatis, in custodiam sui, angelum delegatum, certe si Angeli ministri non sunt, quia ordinari nobiliora & perfectiora minoribus

non seruiunt: homo tamen ipsis adeo charus ac honoratus est, vt ipsi per omnia non minus prompte subueniant, quam si vere ministri ipsius essent, *maior seruet minori.*

Venio ad omnipotentiam. Deus omnipotens est, Creator cœli & terræ, Homo per Dei gratiam (rem fide maiorem) habet nescio quam omnipotentiam, Arte naturam ita dextre æmulatus, vt opera non imitamentum aliquod, sed res ipsæ videantur. Deus creauit hominem, & homo quotidie producit hominem. *Homo hominem generat & Sol;* Deus ex argilla suis manibus effinxit hominem? faciunt & hoc homines plastæ quotidie ac statuarij ex testa, marmore, alabastro, ligno, fusiles, tornatiles, sculptiles, quales quondam Lysippus Alexandri statuarius. *Viuos ducunt de marmore vultus. Virg. 6. Æneid.*

Qualis Praxiteles, tantus in marmore artifex, vt quidam sculpsit venerem adeo ad viuum, vt iuuenis quidam eius amore captus, impudicitia signa in ipsa relinqueret.

Quintilianus.] *Praxiteles, cuius muliebris imago procacem impulit ad coitum iuuenem.*

Talis & Pigmaleon, qui ex ebore aliquando tam speciosam efformauit statuam, vt ipsemet hostis alioquin & os foræminarum, in eam decideit amentiam, vt eam amplexaretur, alloqueretur, suauia ret, donaret annulos, torques, in aures, deponeret in lectum tanquam vxorem.

Quid. lib. 10. Metam.] *Niueum mirâ feliciter arte*

Sculpsit ebur, formamq; dedit, quâ fœmina nasci

Nulla potest, operisque sui concepit amorem.

Virginis est vera facies, quàm viuere credas

Et si non obstet reuerentia, velle moueri,

Ars adeo latet: arte sua miratur, & haurit

Pictore Pigmalion simulati corporis ignes.

Et paulo post.] *Dat digitis gemmas, dat longa monilia collo:*

*Aure leues bacca, redimicula pectore pendent,
Collocat hanc stratis concha Sidonide tinctis,
Appellat q̄, thori sociam, asclinataq; colla
Mollibus in plumis tanquam censura reponit.*

Transeo Leontium qui aliquando puerum sculpsit claudicantem, cuius ulcerum dolorem spectatores sentire videbantur. Item quod quidam Heracleæ in Peloponneso equum formaret, cauda deformem & accisum, cætera ita viuum vt equi alii illi adhinnirent & assilirent tanquam viuenti, vt refert Pausanias Historicus.

Quid dicam de picturis planis? quæ naturam tantopere imitantur, vt hominibus ab Apelle pictis anima tantum videretur deesse vt loquerentur, Phidias piscibus aqua vt natarent, Zeuxis visus sapor vt ederetur, Muscis vestri lanin de Maubeuge, motus tantum ad volandum. Dicitur Apelles 10. annis vnâ studiofissime elaborasse Venerem, atq; ad eam eduxisse pulchritudinem, vt iuniores aspectu eius detenti, non minus quam puellæ alicuius viuæ aspectu illaquearentur adeo vt publico edicto iussus sit eam clam habere, ne iuuentutem corrumpere. Sed hæc in anima sunt corpora, inquiet aliquis? Fuerunt etiam qui modum inuenerunt inanimata ista animandi. Dicitur Dædalus ligneam fabricasse Venerem, quæ viuo repleto argento, tanquam viuâ se motitabat: Archytas columbam ita librata, ac aura ita contemperata plenam, & figuris ac proportionibus Mathematicis compositam, vt per interualla sicut vera columba euolaret. Albertus formasse dicitur caput æneû quod voces formabat articulas, quasi intus inclusam habuisset rationalem animam.

*Aul. Gell.
lib. 10. c. 12.*

*Ex Suida,
Seruio &
Iulio Pomp.*

Theodoricus Rex Ep. ad Boëtium] *Æneus anguis insibilat, anes simulare frinnunt, & que vocem propriam nesciunt habere dulcedinem probantur emittere cantilena.*

Deus tonat ac fulminat, faciunt & homines, & aut.

ad lib. 6.
Æneid. &
aliis.

nunquam magis quam iam Salmonius rex Theſſaliæ
non contentus olim regno honore, Deus videri vo-
luit, quo vt pertingeret in Elide ciuitate quadam ſua,
iuxta montem Olympi, pontem ſtruxit altiſſimum,
regentem magnam ciuitatis partem. per illum curruſ
agebat rotaſq; equos bene ſufferratos, vt ſic ſtrepi-
tum Iouis tonantis imitaretur, & in quemcun-
quẽdam iacularetur incenſam, illum mandabat ob-
truncari, vt ſic & fulmina repræſentaret cœleſtia, &
perſuaderet ſua vulnera non minus quam Iouis eſſe
lethalia. verum exemplar ſuperbi principis, qui &
premiũ accepit, iuſte tandem de cœlo fulminatus:
non enim hic ſuperbam laudamus intentionem, ſed
ſolum ingenioſam inuentionem.

Virgil. 6. Æneid.] *Vidi & crudeleis dantem Salmonæa
penas,*

*Dum flammas Iouis, & ſonitus imitatur Olympi.
Quattuor hic inuectus equis, & lampada quaſſans,
Per Graiũ populos, mediaque per Elidis urbem.
(in qua ipſe Iupiter præcipue colebatur.)
Ibat ouans, Diũmque ſibi poſcebat honorem,
Demens, qui nimbos & non imitabile fulmen,
Ære, & cornipedum curſu ſimularat equorum.*

Et quid obſecro tonitruũ ac fulmini cœleſti æque
ſimile, ac tormenta noſtra bellica ignem vomentia
fulmineum, ſternentia quæquid obuium, ſtrepentia
ac mugientia vt tonitru? Ah quod iſtorum inuentor
execrabilis fulmine de cœlo ictus non ſit, cum Sal-
moneo, nunquam enim cœleſtia fulmina tantum ho-
minibus ac ciuitatibus quantum iſta nocuerunt: res
interim iſtæ diuina hominum ingenia ac omni-
potentiæ ſimilitudinem pulchre declarant.

Inſuper Deus omnia videt, ſub pedibus, throno ſe
non mouent. ſimile quid imitatus eſt Rex Perſarum,

* Sapor ni fallor qui machinam ſtruxit vitream, eius * al. Sabot.
magnitudinis vt in centro eius ſedens, tanquam in
ſphæra ac corbe, aſtra videret ſurgentia cadentia, ad-
co vt mortalis omnem ſublinitatem, ac immortalitatem
attigiffe videretur.

Quid homo diuinius concipere potest, quam Regem mundi Dominum, post terræ ac maris possessionem, astra ac cælos & diuinum domicilium obsidentem.

Theodoricus Rex Ep. ad Boetium] *Hæc fecit secundum solem in Archimedis sphaera decurrere, hæc alterum Zodiacum circulum humano consilio fabricauit, hæc laenam defectuoso suo reparabilem artis, illuminatione monstrauit, paruamq; machinam grauidam mundo, cælum gestabile, compendium rerum, speculum naturæ ad spaciem atheris indeprehensibili mobilitate volutauit.*

Deus montes de loco in locum potest transfere, deprimere excelsa, vallesq; eleuare. Archimedes Syraculanus, iuxta Plutarchum, tantus fuit artifex ut fretus demonstrationibus suis, apud Hieronem Regem cognatum sibi, sponderet si in mundo aliqua terra aut vacuum daretur satis magnum, quod illuc translatus totam ad se traheret continentem quam ambulamus. Christus Iesus promisit etiam suis si fidem haberent, vt granum sinapis, dicerent monti transfer te in mare, nec fore mandatum irritum. Accidisse hæc inuenimus S. Gregorio Episcopo Neocæsariensi: sed omitto miracula, de natura tantum acturus & industria humana. Archimedes vt specimen daret promissi, ad instantiam eiusdem Hieronis Regis opus effecit admodum mirabile. solus enim vnica manu ansam ac manubrium arripiens machinæ sine multa vi, nauem regiam hominibus ac mercibus onustam facillime ad se promouit, quam exoneratam multi homines non nisi cum maximo labore in mare retraherent, idque ipse non secus quam si catellum loro duxisset. quod idem Baptista Leo, magnus nostri temporis Architectus, si regum quis sumptum facere velit, efficere promittit. Deus potuit in aëre aquam ac terram sine fulcris suspendere. *Quando librabat fontes aquarum: qui fundasti terram super stabilitatem suam. Prouerb. 8.* Imitatus est idem homo suspendens cupidinem aeneum in templo Dianæ, sine catenis, sine funibus

Plutarch. in Marcel. to. 1. vit. Hic vel Deus terrenus, mechanico artificio sphaeram vitream fecit, in qua miraculosa conuersione dissimiles motus circulorum visebantur. Claud. Percurrit, proprium mentitus signifer animum, Et simulata nouo, Cynthia mentis se redit.

bus, ut Rex Theodoricus docto scribit Boëtio, & Mahometani similiter, ferreum Mahometis loculum, inter magnetes medios in quodam suo templo pensilem librarunt. Deus ubique necessario adest. *Si ascendero in caelum, tu illic es, si descendero in infernum ades:*

Nec hoc potentiam omnino excedit humanam, secundum modum aliquem. Mercurius Trismegistus dignitatem hominis describens, ac celeritatem spiritus plane diuinam, hoc modo Tatium filium suum alloquitur: Quid esse te putas? quem thesaurum membris tuis contineri? Præcipe animæ tuæ, ut Oceanum transeat iam dicto citius ibi fuerit, loco tamen non emota. *Ambulat super pennas ventorum, & Ouid. fulminis ocior alis.* Præcipe, ut in caelum euolet, iam sine alis illuc euolarit, non habitura vllum obstaculum, non solis ardorem, non aeris spatia, non caelorum cursus, ac reuolutiones, penetrat omnia, *gratia Ouid. I. Dis animo quolibet ire licet, dicit quidam veterum. Arnob. in prima qua maior pars est, hominis conuersatio est in caelis, Psal. 76.* dicit Arnobius.

Deus remittere potest peccata? *quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus?* Possunt idem & homines, sacerdotes nimirum, ministri Dei. *Quorum remisit is D. Bern. peccata, remittuntur eis, ac, praecedit sententia Petri, sententiam caeli, ut Petri decretum prius sit, vltima caelestis parlamenti sententia, quæ nunquam illam reprobabat aut irritat.* Angelis hæc potestas non est: quid igitur restat, cur hominem non appellemus Deum, aut perfectissimam Dei imaginem, & per consequens *Virg. Buc. creaturam excellentissimam. Magni diuini opus Alci. col. medontis.*

III.

Quod homo maximi pretij res sit, propter glorificationem per incarnationem filij Dei ac redemptionem.

AD hæc quis ignorat beneficia gratiæ & gloriæ (quæ quidam participant semper; quidam, pro